

Standard Ytre Arna skule

Skolens visjon:

Trivsel, trygghet
og læring for alle.

Skolens hovedmål bygger på et sosialkonstruktivistisk lærings-syn:

Inkluderende undervisning og inkluderende skolemiljø - for læring og livsmestring

Ramme for god læring

1. **Målretting:** elevene vet og forstår hva de skal lære og øve på.
2. **Aktive elever:** elevene forstår og påvirker egen læring, og utvikler egne læringsstrategier.
3. **Vurdering for læring:** elevene gis mulighet til å reflektere over egen mestring og hvordan de har lært det, og får støtte til videre læring.

På Ytre Arna skule vil vi at du skal ha det trygt og lærerikt:

- **Sei hei.** Då viser du at du bryr deg.
- **Snakk fint til alle barn og voksne.** Då blir skulen ein trygg stad å vere.
- **Ta første beskjed.** Dei voksne gir beskjedar som er bra for læringa di.
- **Lytt når andre snakkar.** Då kan du lære mykje.
- **Sei i frå når du er lei deg, i krangel eller treng nokon å snakke med.** Dei voksne er her for å hjelpe deg.

I tråd med skolens strategikart og pedagogiske tiltaksplan jobber vi for:

1. Sosial og emosjonell kompetanse

Mål	På YA utvikler elevene kompetanse for mestring av eget liv.
Verktøy og metoder	Forandre med varme, Timen livet. Samarbeid med hjemmet, gjennom foreldre-barn møter og utviklingssamtaler Standard for trygghet og trivsel er styrende for all praksis.

2. Grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og muntlige ferdigheter

Mål	På YA medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode resultater i lesing og skriving.
Verktøy og metoder	Helhetslesing i klasse og gruppe, og i klasselesekurs to ganger i året (i tre uker). Digital lese- og skrivestøtte. Lesefestival en mnd i året. Lesekvart hver dag. Stasjonsarbeid.

3. Grunnleggende ferdigheter i regning og muntlige ferdigheter

Mål	På YA medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode resultater i regning.
Verktøy og metoder	Tenkende klasserom. LIST-oppgaver. Lek, spill og utforskende arbeidsmåter med variert konkretiserings-materiell. Stasjonsarbeid med praktiske oppgaver.

4. Tverrfaglig arbeid med utforskning og kreativitet

Mål	På YA medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode resultater i alle fag
Verktøy og metoder	Storyline. Fagkobling og prosjektarbeid. Lek, uteskole, spill. Flexibel timeplan med rom for tverrfaglig arbeid. Tverrfaglig standard med beskrivelse av felles arbeid gjennom året.

Standard for trygghet og trivsel

Mål: Alle på YA, både barn og voksne, skal

- oppleve seg trygg og inkludert
- trives på skolen
- få bruke og utvikle sin identitet og sine ressurser
- kunne delta og bidra i skolefelleskapet

Lovverket sier:

- Barnekonvensjonen: Sentrale punkter: Barn har rett til informasjon, til å uttrykke seg fritt, til å bli hørt i vurdering av barns beste, til privatliv.
- Opplæringsloven § 1-1: Det doble oppdraget: Skolen skal gi dannelse og utdanning.
- Opplæringsloven § 9a-1: *Alle elever har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.*
- LK20 1.1-2: *Alle mennesker er like mye verd. Skolen skal bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap (utdrag).*
- LK20 3.1.: *Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle (utdrag).*
- Arbeidsmiljøloven § 1-1: *Arbeidsmiljøet skal være helsefremmende og meningsfylt (..), legge til rette for et godt yringsklima (..) og bidra til et inkluderende arbeidsliv (utdrag).*

Forutsetninger for planen:

Ledelse som:

- etterlever og modellerer planens verdier og praksis
- er engasjert i barn og voksne
- setter av tid til at de voksne kan drøfte og øve på planens verdier og praksis.
- støtter, veileder og utvikler seg sammen med barn og voksne.
- trygger og oppmuntrer til å bruke tid på arbeid med trygghet og trivsel.
- har en helhetlig struktur og sammenheng i arbeidet, i ukentlige møter og faste refleksjoner om skolens doble oppdrag.

Alle på skolen har felles forståelse for at gode relasjoner og utvikling av barns sosiale kompetanse er de voksne sitt ansvar, og at sosial og faglig læring er gjensidig avhengig av hverandre.

Jevnlig kompetanseheving og evaluering av planen for ALLE i personalet, blant annet med felles språk og felles forståelse av verdier, prinsipper og praksis.

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
<p>1. Menneskesynet vårt</p> <p>Alle mennesker er verdifulle og er en viktig del av fellesskapet.</p> <p>Alle mennesker har et grunnleggende behov for å bli likt.</p>	<p>1. Menneskesynet vårt</p> <p><u>Kjærlighet</u>:</p> <p>Vi viser vennlig og varmt kroppsspråk som gir trygghet.</p> <p>Vi gir humor og humør en plass i hverdagen.</p> <p>Vi gir anerkjennende oppmerksomhet.</p> <p>Vi ønsker å stoppe dårlig oppførsel med varme.</p> <p>Vi ønsker å bli skikkelig kjent med hverandre, og forstå identitet og kulturell bakgrunn.</p> <p>Vi gir hverandre nye sjanser og kan alltid starte på nytt.</p>

<p>Alle trenger kjærlighet, å bli trodd på og tatt på dypt alvor.</p> <p>Barn og voksne er like mye verdt.</p> <p>Alle gjør så godt de kan ut fra hvordan de har det.</p> <p>All atferd er språk.</p>	<p><u>Samarbeid:</u> Vi tar barn og kolleger med på råd, og gir hverandre reelt medansvar. Vi forteller ikke videre det vi blir betrodd, for eksempel til foreldre, fagfolk eller kollegaer, uten å involvere den det kommer fra.</p> <p><u>Ydmykhet:</u> Vi er ekte mennesker som reagerer naturlig. Vi kan innrømme feil, og ønsker å reparere relasjonen når det trengs. Vi sier takk og unnskyld. Vi kjenner egne triggere, og har strategier for å håndtere dem.</p> <p><u>Åpenhet:</u> Vi byr på oss selv, og lar andre bli kjent med oss. Vi er ærlige og oppriktig engasjert.</p>
---	---

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
<p>2. Læringssynet vårt</p> <p>Vi arbeider og lærer sammen.</p> <p>Alle kan lære og er en del av læringsfellesskapet vårt.</p> <p>Mangfold er en ressurs.</p> <p>Utvikling av sosial og faglig kompetanse er de voksne sitt ansvar å følge opp.</p> <p>Vi setter ansvarlighet foran lydighet.</p>	<p>2. Læringssynet vårt</p> <p>Vi legger opp til samarbeid og dialog slik at alle opplever seg inkludert. Vi bruker tid på å bli kjent og trygg, og lager arenaer for å dele erfaringer og kompetanse. Læresamtale er en viktig metode for dialog i læring. De voksne legger til rette for inkluderende undervisning med åpne oppgaver / LIST-oppgaver, der alle kan delta og mestre innenfor fellesskapet.</p> <p>Vi er nysgjerrige på hverandres bakgrunn og kompetanse, og ønsker å bruke den i fellesskapet. Vårt flerkulturelle mangfold er en naturlig del i all praksis. For å få til det må vi kjenne hverandre godt og møte mangfold med respekt og anerkjennelse. Vi bygger fellesskap og læring ut fra den enkeltes identitet, erfaringer og kompetanse, og vil utvikle videre det elever /de ansatte mestrer.</p> <p>Vi gir hverandre nye sjanser, og kan alltid starte på nytt. Det er alltid de voksne sitt ansvar til å ta initiativ til å reparere og følge opp nye løsninger.</p> <p>Vi bruker tid på trygge rom for å bidra til forståelse av regler og hjelpe til ansvarlighet. Se verktøy- boksen på neste side.</p>

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
<p>3. Medvirkning</p> <p>Alle har rett til å påvirke eget liv, sosialt og faglig.</p> <p>Alle er aktive i egen læring, for å oppleve trygghet, trivsel og utvikling.</p>	<p>3. Medvirkning</p> <p>Vi sørger for at alle blir anerkjent og blir tatt på alvor. Den enkelte sin stemme blir hørt, både i sosiale sammenhenger, konflikter og i undervisning.</p> <p>Vi skaper trygge rom, lytter til hverandre og gir rom for dialog og samarbeid. Innsjekk og Timen Livet er to av skolens sentrale arbeidsmåter for å høre den enkelte sin stemme. Vi bruker også læresamtaler og øver på startsetninger, for å gjøre det enklere for alle å kunne delta og si sin mening. De voksne viser at elevenes innspill blir anerkjent og tatt videre. Så langt det er mulig og hensiktsmessig, legger vi opp til demokratiske prosesser.</p>

Medvirkning er et verktøy for å lykkes med ansvarlighet foran lydighet.	<p>Vi lar elever være med å påvirke valg av arbeidsmåter og / eller tema. Bruk av arbeidsplan eller valgfrihet i metoder er eksempler på at elevene får påvirke undervisning. Storyline er eksempel på metodikk i tverrfaglig arbeid for hele skolen, der elevene får bidra både til valg av innhold og arbeidsformer.</p> <p>Vi planlegger for vurdering for læring, og bruker egenvurdering der elevene selv får påvirke veien videre i egen læring.</p> <p>Elevrådet er aktivt i skoledemokratiet, og deltar også i evalueringer i skolens utviklingsarbeid.</p>
---	---

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
4. Organisering Alle mennesker har behov for å kjenne seg inkludert og trygg i en gruppe.	4. Organisering Vi jobber i team, og tar ansvar for at alle verdsettes og deltar. Vi voksne bestemmer hvor elevene skal sitte i klasserommet. Vi deler inn i kloke grupper. Skolen har kjente og enkle skoleregler ute og inne. Vi voksne er aktive på miljøpost ved å inkludere barn i lek.

Våre fem retningslinjer:

På Ytre Arna skule vil vi at du skal ha det trygt og lærerikt:

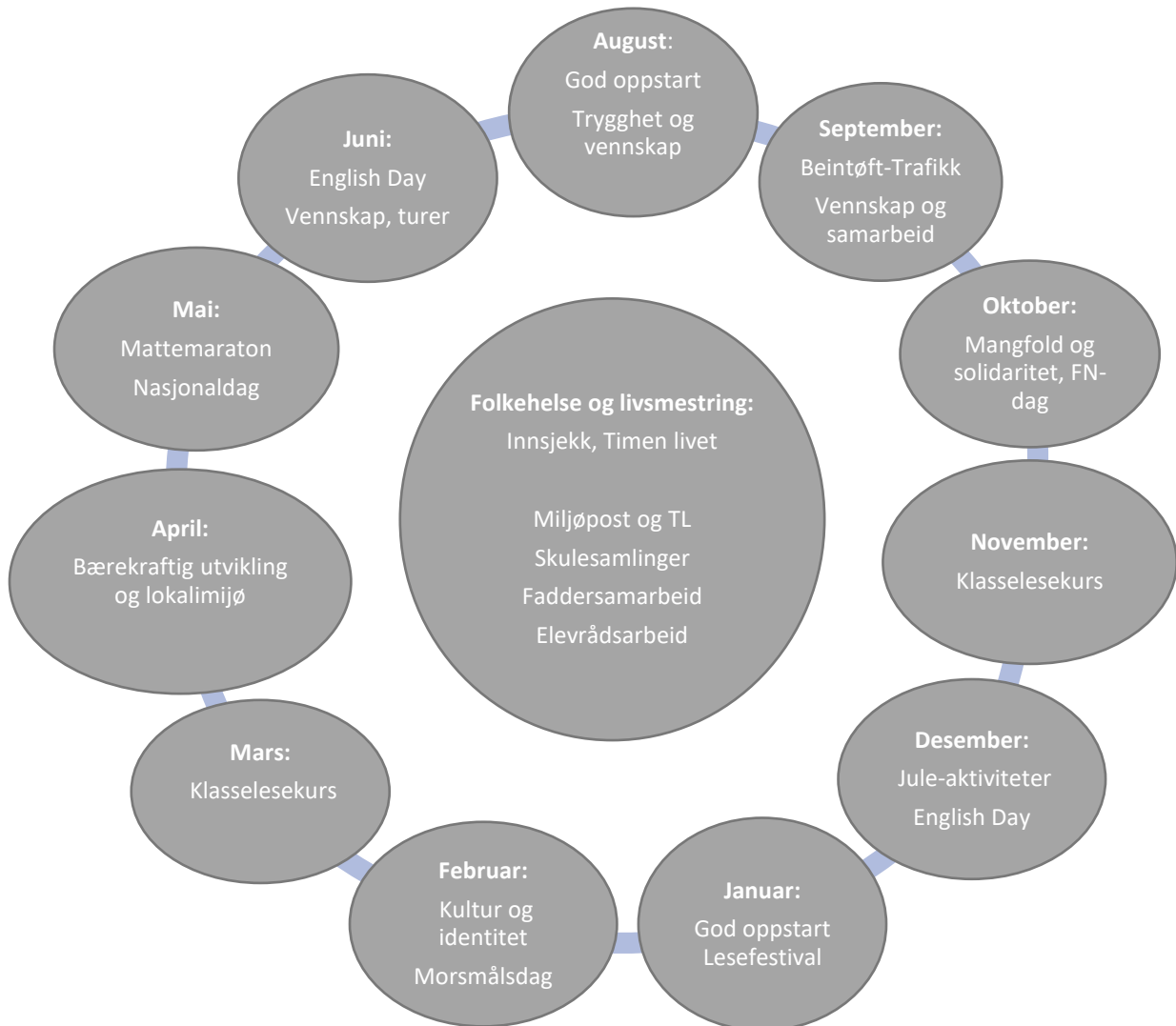
- **Sei hei.** Då viser du at du bryr deg.
- **Snakk fint til alle barn og voksne.** Då blir skulen ein trygg stad å vere.
- **Ta første beskjed.** Dei voksne gir beskjedar som er bra for læringa di.
- **Lytt når andre snakkar.** Då kan du lære mykje.
- **Sei i frå når du er lei deg, i krangel eller treng nokon å snakke med.** Dei voksne er her for å hjelpe deg.

Verktøy i iverksetting av planen

- Bli kjent-leker, spill og samarbeidsaktiviteter
- Samtaler
- Kartlegging av samspill
- Forandre med varme: Innsjekk, Timen Livet
- Strategier som de tre R-ene (regulere, relatere, reflektere), Forståelse av toleransesvinduet, praksis med «ned på kne», 20 % inn-80% ut, ABC-boksene, startsetninger som «Oi, oi, oi»,
- Teamkontrakter (mellom oss voksne)

Årshjul med skolens læringsaktiviteter, tverrfaglige tema og prosjekter som innebærer arbeid med sosial kompetanse:

Evaluering: Telling og fortellinger. Faste evalueringspunkter gjennom året:

- Elevundersøkelsen for 7.trinn høst. Spekter for andre trinn høst.
- Olweusundersøkelsen 4.-7.trinn vår
- Elevsamtaler og utviklingssamtaler to ganger i året
- Medarbeiderundersøkelsen hvert andre år.
- Medarbeidersamtale en gang i året, uformelle samtaler etter behov
- Kvalitetsoppfølging hver vår, april.
- Evaluering etter perioder med felles utviklingsarbeid, jevnlig gjennom året

Vedlegg:

- Ordensregler på YA
- Rutiner for oppfølging av elever som ikke har det trygt og godt (Opplæringsloven kapittel 9A)

Standard for lesing – lesekvart, høytlesing og bruk av biblioteket

Derfor har vi lesekvart	<ul style="list-style-type: none"> - Gi elevene nok mengdetrening på veien mot å bli gode avkodere og ha tilstrekkelige ortografiske leseferdigheter - Legge til rette for å utvikle god leseflyt - Stimulere til lese lyst og lese glede
Rammer og forutsetninger for en god lesekvart	<ul style="list-style-type: none"> - Fast avsatt tid hver dag, minimum 15 minutter - Skape positive forventninger - Gjøre det lystbetont med for eksempel lesepute, pledd eller annet - Bøker som er passe vanskelig – 90% flyt - Bøker elevene ønsker å lese/ har vært med å velge - Elevene vet hvorfor de skal lese – langsiktig målretting - Innøvde forventninger og retningslinjer for atferd under lesekvarten
Voksenrollen	<ul style="list-style-type: none"> - Tilpasset opplæring, legge til rette for at alle mestrer - Høre alle elevene i lesing underveis for å kunne følge med på hvor elevene er i leseutviklingen sin, og bruke det i planleggingen av den videre leseopplæringen - Hjelp elevene til å rydde i teksten ved behov - Vise interesse for det elevene leser om, og stille spørsmål til teksten underveis - Ha samtaler om ord og begreper - Reflektere sammen med eleven om elevens leseutvikling
Derfor har vi høytlesing	<ul style="list-style-type: none"> - Modellere og bruke de tre lesefasene: før du leser, når du leser og etter du har lest - Modellere god leseflyt for elevene ved høytlesing av ulike type tekster og sjangre. Viktig modellering for elevene på vei mot egen god leseflyt - Modellere hvordan man stopper underveis i teksten ved vanskelige ord eller ukjente ord - Kunne samtale om ord og begreper i en meningsfull sammenheng - Gi elevene tilgang til tekster de selv ikke kan avkode eller forstå godt nok alene ennå - Stimulere til lese lyst og lese glede
Rammer og forutsetninger for god høytlesing	<ul style="list-style-type: none"> - Høytlesing av tekster i ulike sammenhenger og ulike fag - Bildestøtte og synlig tekst når det er mulig, slik at elevene kan følge med i teksten vi leser - Gjennomføres regelmessig, og helst hver dag - Innøvde forventninger og retningslinjer for atferd under høytlesingen - Velge ulike tidspunkt på dagen der elevene kan konsentrere seg fullt ut om opplevelsen og innholdet (ikke utelukkende lese i spisetiden) - Velge tekster og sjangre som over en periode vil treffe så mange elever som mulig
Voksenrollen	<ul style="list-style-type: none"> - Vise tydelig engasjement, glede og undring underveis - Være tydelig rollemodell i de tre lesefasene
Derfor bruker vi biblioteket	<ul style="list-style-type: none"> - Gi elevene tilgang til et rikt utvalg av bøker og ulike sjangre - Stimulere til lese lyst - Finne bøker som er passe vanskelig/ 90% flyt - Gi elevene rom for selv å velge hva de vil lese
Rammer og forutsetninger for god bruk av biblioteket	<ul style="list-style-type: none"> - Fast avsatt tid på timeplanen - Ukentlige økter - Tydelig uttalte forventninger og retningslinjer for elevatferd på biblioteket - Øve på det praktiske ved å registrere lån og innlevering av bøker - Elevene vet hvordan bøkene er organisert, hvordan de finner ut hva boken handler om og hvordan bøkene skal stå i hyllene
Voksenrollen	<ul style="list-style-type: none"> - Veilede og hjelpe elevene til å finne bøker etter interesse - Veilede og hjelpe elevene til å finne bøker med rett vanskelighetsgrad ved for eksempel å bruke femfingerregelen - Legge til rette for at elevene kan anbefale bøker til hverandre - Stimulere elevene til å lese litt i boken før de bestemmer seg for å låne den - Bokbad – vi viser elevene bøker, leser utdrag høyt. Kan også gjøres i samarbeid med bibliotekar

Helhetslesing

Lesekurs-metodikk på YA

Vi bruker helhetslesing både i vanlig undervisning og i grupper (spesialundervisning og grunnleggende norsk). I tillegg brukes metodikken systematisk i ukene med klasselesekurs, tre uker hvert halvår. Da lages det et leskurs på tekster som kan være motiverende for elevene og som passer med tema ellers. Tekstene må være utfordrende nok for alle elever (dvs ligge et nivå eller to over trinnet).

Lesekurset gjennomføres i ei økt (en eller to timer) minst fire dager i uken. Det velges tema, mål for leskurs-perioden og en overordnet problemstilling. Kurset bør følges opp med tverrfaglig undervisning til temaet (for eksempel skrive-oppgaver, kreativt arbeid, praktisk arbeid).

Klasselesekurset er en inkluderende metodikk, som har mål om å øke lesekompetansen til ALLE elever. Med lesekompetansen menes både kodingsferdigheter og forståelsen for begreper og tekst.

Systematikken sikrer repetert lesing, refleksjon om innhold og et felles språk for lesing og læring i klassen.

Lesing = koding x forståelse

Hel

- Ny tekst introduseres. Førlesing, førforståelse
- Lærer leser høyt
- Samtale om innhold, struktur, begreper
- Korlesing, parlesing eller individuell lesing

Del

- Finne vokaler, diftonger og stavelser
- Arbeid med aktuelle språklyder, ikke lydrette stavemåter, grammatikk og setningstrukturer
- Arbeid med begreper: form, innhold, bruk

Hel

- Korlesing, parlesing, individuell lesing
- Øvelse og automatisering
- Refleksjon og vurdering for læring knyttet både til forståelse og læring knyttet til kodingsferdigheter

Tverrfaglig standard 2024-2025

LK20: Rammen for planlegging av tverrfaglig arbeid på YA	
Overordnet del	Valg av verdier og prinsipper fra overordnet del, og / eller et av de tre tverrfaglige temaene. Overordnet del kan gi konkrete mål for arbeidet, eller bidra som en ramme.
Utvalg av fag	Minst to fag velges ut som faglig basis i det tverrfaglige arbeidet. Velg fag som passer med overordnet tema og tematisk fokus, og elevenes læringsbehov.
Kjerneelement	Kjerneelementene er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget. Velg kjerneelementer som arbeides særlig med.
Kompetansemål	Finn aktuelle kompetansemål fra de valgte fagene.
Elevmedvirkning	Hva er elevene interessert i og motivert for? Elevene får medvirke i valg av hvordan målene vektas, i faglig fokus, i arbeidsmåter og vurderingsformer.
Grunnleggende ferdigheter	Lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter- vurder hvordan de fem grunnleggende ferdighetene jobbes med.
Vurdering og arbeidsmåter	Bestem dere for hvordan arbeidet skal vurderes (hvordan måle læringen?). Finn arbeidsmåter og læringsressurser som bidrar til at elevene kan nå målene.

Alle trinn har tverrfaglig arbeid på sin timeplan hver uke:

Disse timene brukes til fleksibelt og kreativt arbeid med ulike fag i bolker. I perioder av året, skissert i pedagogisk årshjul, jobber hele skolen sammen med et gitt tverrfaglig tema.

Metodikk i tverrfaglig arbeid på YA:

	Fagkobling	Prosjektarbeid	Storyline
Kort beskrivelse	To eller flere fag kobles gjennom samme tema.	Kreativt og praktisk arbeid med et tema, der flere fag er involvert i et prosjekt med slutt-resultat.	Det skapes et fiktivt univers, der hendelser, nøkkelspørsmål og fagsløyfer driver fram en historie knyttet til et virkelighetsnært eller aktuelt tema. Stor grad av medvirkning og kreativitet, og at elevene forstår kobling til eget liv.
Praksis på YA	Brukes på trinn etter behov og ønsker.	Brukes på trinn etter behov og ønsker.	Felles på skolen to ganger i året, etter oppsatt plan i pedagogisk årshjul og avtaler ellers.

Skolens arbeid gjennom året med tverrfaglige tema og storyline (fra pedagogisk årshjul):

Uker	Tverrfaglig tema	Mål fra overordnet del	Tematisk fokus	Metoder
33-40	Folkehelse og livsmestring	2.5.1 Folkehelse og livsmestring 2.1. Sosial læring og utvikling	Trygghet, bli kjent Vennskap Fysisk aktivitet og trafikk	Lek og spill. Fadderarbeid. Vennskapsdag. Aksjon Beintøff
43-44	Demokrati og medborgerskap	2.5.2. Demokrati og medborgerskap 1.6. Menneskeverdet	Solidaritet og internasjonalt arbeid. Medvirkning og ansvar	Storyline eller annet tverrfaglig arbeid. Markering av FN-dag
6-8	Demokrati og medborgerskap	2.5.2. Demokrati og medborgerskap 1.2 Identitet og kulturelt mangfold:	Mangfold og identitet. På YA er vi ulike, men hører sammen.	Tverrfaglig arbeid på trinn Feiring av morsmålsdag
15-18	Bærekraftig utvikling	2.5.3.Bærekraftig utvikling	Lokalmiljøet på YA / Bergen. Medvirkning.	Storyline Turer og besøk i nærmiljø

